

122° ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

**<< Μετασχηματίζοντας το Νηπιαγωγείο μας
σε ένα Αειφόρο Σχολείο >>**

(ΥΠ.Φ1 & Ολοήμερο τμήμα)

Σχολικό Έτος 2016-2017

Υλοποιήθηκε από τις νηπιαγωγούς

ΚΑΡΑΜΠΟΥΛΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ-ΚΑΝΔΥΛΗ ΤΑΤΙΑΝΑ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

για το έτος 2016-2017

Ο σχεδιασμός για το έτος 2016 -2017, έγινε από το προηγούμενο σχολικό έτος. Στο ολοήμερο τμήμα, τόσο η νηπιαγωγός που τοποθετήθηκε στην οργανική θέση όσο και η νηπιαγωγός που την αντικατέστησε, δήλωσαν ότι ενδιαφέρονται να συμμετέχουν στη διαδικασία μετασχηματισμού του νηπιαγωγείου σε Αειφόρο Σχολείο και να καταγραφούν οι δράσεις με τη μορφή Περιβαλλοντικού Προγράμματος, αν και είναι προφανώς πολύ περισσότερο από αυτό.

Στο Πρόγραμμα θα συμμετέχουν όλα τα νήπια (συνολικά 23 παιδιά 13 αγόρια και 10 κορίτσια). Το ίδιο Πρόγραμμα θα υλοποιήσει και το δεύτερο τμήμα του Νηπιαγωγείου, ενώ ζητήσαμε τη συνεργασία του συστεγαζόμενου 123^{ου} Νηπιαγωγείου Αθηνών.

Η υλοποίηση των δραστηριοτήτων και στους οκτώ πυλώνες θα γίνει με την επιστράτευση τεχνικών από διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, διότι κρίνουμε ότι όλες μας δίνουν εργαλεία που είναι λειτουργικά και εξυπηρετούν τους στόχους που επιδιώκουμε .

Η Προϊσταμένη και οι νηπιαγωγοί ως ομάδα επιδιώκουν:

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Να συνεχίσει να λειτουργεί το Νηπιαγωγείο ως ένας συνεκτικός ιστός, στον οποίο οι εκπαιδευτικοί, τα νήπια, οι γονείς τους, οι μαθητές μας που συνεχίζουν τη φοίτηση στο κοντινό Δημοτικό Σχολείο, το συστεγαζόμενο Νηπιαγωγείο, η τοπική κοινωνία, η διοίκηση, ο Δήμος ,και ιδιωτικοί φορείς που μπορούν να στηρίξουν την μαθησιακή διαδικασία, να συμμετέχουν συνεργαζόμενοι με ομαδικό πνεύμα στη συνέχιση του ολιστικού τύπου αντίληψης και λειτουργίας Νηπιαγωγείου (ολιστική προσέγγιση της πραγματικότητας). Επίσης να υποστηριχθούν και οι οκτώ πυλώνες.

Α) Θα υποστηριχθεί περαιτέρω η δημοκρατική λειτουργία, διατηρώντας το πολύ καλό σχολικό κλίμα, με όλα τα παιδιά να συμμετέχουν στο σύνολο της σχολικής ζωής,

Β) η προαγωγή της μάθησης, (χρήση μαθητοκεντρικών και ομαδοσυνεργατικών μορφών, μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας)

Γ) η προαγωγή των τεχνών, του πολιτισμού και των δημιουργημάτων του.

Δ) Θα συνεχιστούν πρακτικές τόσο στην αναβάθμιση του κτιρίου και της αυλής όσο και στην εξοικονόμηση ενέργειας, τη διαχείριση του νερού και των απορριμμάτων.

Ε) Θα συνεχιστούν πρακτικές που προάγουν την υγεία.

Στ) Σε κάθε παιδαγωγικό στόχο, θα συνεξετάζεται και η παγκόσμια διάσταση των υπό παρατήρηση θεμάτων, που αφορά σχέδια εργασίας, Καινοτόμα Προγράμματα ή άλλα θέματα στα οποία εστιάζεται η ομάδα.

Τελικός στόχος της προσπάθειας είναι να δίνονται τα ερεθίσματα, τα μέσα, οι μέθοδοι και οι υποστηρικτικές σχέσεις, μέσα και γύρω από το σχολείο, ώστε να διαμορφώνονται δημιουργικοί, ενεργοί, κριτικά σκεπτόμενοι μαθητές και αργότερα πολίτες.

Η Επιτροπή Αειφόρου Σχολείου έχει οργανώσει διεξοδικά το Σχολικό Πρόγραμμα Δράσης για το έτος 2016-1017 που θα διατηρήσει και θα προχωρήσει περισσότερο αειφορικές πρακτικές, επενδύοντας στην εμπάθυνση και την εμπέδωση δημοκρατικών διαδικασιών.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

A. Στόχοι που αφορούν το παιδαγωγικό πεδίο

1. Ευαισθητοποίηση και ανάληψη δράσεων από τα νήπια με την υλοποίηση Περιβαλλοντικού Προγράμματος με θέμα «Μετασχηματίζοντας το Νηπιαγωγείο μας σε Αειφόρο Σχολείο» και από τα δύο τμήματα τα οποία θα υλοποιήσουν κοινές δραστηριότητες.
2. Ευαισθητοποίηση και ανάληψη δράσεων από τα νήπια με την υλοποίηση Προγράμματος Αγωγής Υγείας «Παραμύθι χωρίς σύνορα».
3. Χρήση παιδαγωγικών μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας για την ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών.
4. Εναλλακτικές διδακτικές τεχνικές & μέθοδοι προκειμένου να γίνουν οι δραστηριότητες πιο ελκυστικές και αποδοτικές για τα νήπια
5. Διδακτικές και εκπαιδευτικές επισκέψεις, σε χώρους τέχνης και μουσεία που παρουσιάζουν συσχετιζόμενα και ενδιαφέροντα εκπαιδευτικά προγράμματα με τα σχέδια εργασίας και τα προγράμματα που υλοποιεί το σχολείο.
6. Οργάνωση εκδηλώσεων από το σχολείο
7. Ένταξη όλων των μαθητών στη σχολική ζωή (και των μαθητών του τμήματος ένταξης) .
8. Συζήτηση όλων των θεμάτων στο Σύλλογο Διδασκόντων.
9. Παρακολούθηση σεμιναρίων, που διοργανώνονται τόσο από την Α/θμια Εκπαίδευση όσο και από άλλους φορείς, συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες κα

B. Στόχοι που αφορούν το κοινωνικό και οργανωσιακό πεδίο και τη δημοκρατική λειτουργία

1. Συνέχιση της λειτουργίας της Επιτροπής Αειφόρου Σχολείου (από όλες τις Νηπιαγωγούς)
2. Επικαιροποίηση του Σχεδίου Αειφόρου Διαχείρισης (Σ.Α.Δ.) και καταγραφή του Σχολικού Προγράμματος Δράσης (Σ.Π.Δ.).
3. Διατήρηση των κοινωνικών δράσεων από τη σχολική κοινότητα μέσα και έξω από το σχολείο.
4. Συνέχιση της συνεργασίας του Νηπιαγωγείου με επιστήμονες, καλλιτέχνες, επαγγελματίες, πολίτες ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών και άλλους φορείς τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς.
5. Συνέχιση δράσεων και μέτρων πρόληψης, προαγωγής και προστασίας της υγείας που λαμβάνει το σχολείο για τους μαθητές.
6. Υλοποίηση δράσεων που συμπληρώνουν τη διδασκαλία των δημοκρατικών θεσμών
7. Συνέχιση πρακτικών ώστε να έρθουν οι γονείς πιο κοντά τόσο μεταξύ τους, όσο και με το σχολείο.

Γ. Στόχοι που αφορούν το περιβαλλοντικό-οικονομικό πεδίο

1. Παρεμβάσεις στο κτίριο, σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς, γονείς, Δήμο και άλλους συνεργάτες.
2. Φύτευση εκ νέου αρωματικών φυτών, λαχανικών, λουλουδιών και ενεργή συμμετοχή των παιδιών στη φροντίδα όσων δένδρων ,θάμνων και φυτών υπάρχουν ήδη στην αυλή του σχολείου.
3. Συνέχιση χρήσης απορρυπαντικών φιλικών προς το περιβάλλον για τον καθαρισμό του σχολείου.
4. Χρήση του κομποστοποιητή του συστεγαζόμενου Νηπιαγωγείου, για ένα μεγάλο μέρος των «απορριμμάτων» μας.
5. Χρήση δύο κάδων ανακύκλωσης, για χαρτί και πλαστικό.
6. Επαναχρησιμοποίηση υλικών για μαθητικές χειροτεχνικές κατασκευές.
7. Συνέχιση της πρακτικής των ανταλλαγών σε αντικείμενα, ρούχα και βιβλία που τα νήπια και οι οικογένειές τους δεν χρειάζονται πια .
8. Συνέχιση του ελέγχου και της καταγραφής από τα νήπια- σε κάθε διάλειμμα και πριν σχολάσουν- εάν οι βρύσες στο μπάνιο και την κουζίνα είναι κλειστές και δεν στάζουν.
9. Καθημερινός έλεγχος και καταγραφή από τα νήπια της καλής λειτουργίας των καλοριφέρ.
10. Καθημερινός έλεγχος και καταγραφή της χρήσης των λαμπτήρων όταν χρειάζονται.

11. Βεβαίωση ετήσιας συντήρησης του καυστήρα του καλοριφέρ.

Η πρόοδος και η επίτευξη των στόχων του σχολείου

Θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Θα δοθεί αντίγραφο και παρουσίαση δράσεων στο Γραφείο Καινοτόμων Προγραμμάτων της Α/θμιας Εκπ/σης & στην Ελληνική Εταιρεία Πολιτισμού.

«Ο καθένας μπορεί να προσφέρει ανάλογα με τις ικανότητές του. Όλοι συμμετέχουν» & «Οι αποφάσεις λαμβάνονται από την ομάδα με διαβούλευση» θα είναι οι βασικές ιδέες στις οποίες θα βασιστεί η Χριστουγεννιάτικη γιορτή.

Επίσης στο τέλος Μαΐου θα συμμετάσχουμε σε Φεστιβάλ Πολιτισμού που διοργανώνουν τα σχολεία 27^ο & 30^ο με τίτλο «Φτιάξε καρδιά μου το δικό σου παραμύθι» με βασική ιδέα τον «ξαφνικό επισκέπτη».

Το σύνολο των δράσεων θα παρουσιαστεί στο τέλος του χρόνου στην καλοκαιρινή γιορτή.

ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Οι φορείς που θα συμμετέχουν είναι : ο Δήμος Αθηναίων (Υπηρεσία Πρασίνου, υδραυλικοί, οδοντίατροι), το Παιδικό Μουσείο (δανεισμός βαλίτσας), συνεταιρισμοί, ΜΚΟ και άλλες οργανώσεις που μπορούν να υποστηρίξουν οικογένειες με οικονομικά προβλήματα στην περιοχή, περιβαλλοντικές οργανώσεις, η «Αθηνά Παλλάδα».

Σχολικό Πρόγραμμα Δράσης (Σ.Π.Δ.)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

- **Υλοποίηση Περιβαλλοντικού Προγράμματος για την ευαισθητοποίηση και την ανάπτυξη θετικών στάσεων ζωής των νηπίων.**

Το Τμήμα Υποχρεωτικής Φοίτησης 1 του οποίου τα νήπια συνεχίζουν τη φοίτηση στο ολόημερο τμήμα, υλοποίησε ως Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα το «Μετασχηματισμό του Νηπιαγωγείου σε Αειφόρο Σχολείο». Επίσης, υλοποίησε και το Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας «Παραμύθι χωρίς σύνορα». Δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην εμπέδωση και εμβάθυνση των δημοκρατικών διαδικασιών. Τα παραγόμενα προϊόντα των Προγραμμάτων αναρτήθηκαν στην κοινή αίθουσα πολλαπλών χρήσεων για να ενημερώνεται η σχολική κοινότητα για την πορεία και την εξέλιξή τους.

Στα προγράμματα ενεπλάκησαν όλα τα νήπια και υλοποιήθηκαν από τον Οκτώβριο έως το τέλος του έτους.

- **Παιδαγωγικές μέθοδοι και τεχνικές διδασκαλίας για την ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών.**

Τεχνικές διδασκαλίας και μέθοδοι που ενισχύουν τη δημιουργική και κριτική σκέψη των νηπίων και χρησιμοποιήθηκαν και φέτος είναι:

1. Τα νήπια, μέσα από πολλά παιχνίδια επικοινωνίας, γνωρίζονται στην αρχή του έτους, και δημιουργούν μικρές ομάδες.
Με οργανωμένα παιχνίδια γνωρίζονται καλύτερα. Ανταλλάσσουν εμπειρίες σε ζευγάρια, κατόπιν σε τριάδες και αργότερα σε ομάδες τεσσάρων, πέντε και ενίοτε έξι ατόμων. Οι δραστηριότητες πραγματοποιούνται στη συντριπτική τους πλειοψηφία σε ομάδες, στην ολομέλεια, και ατομικά όταν χρειάζεται.
Η σύνθεση των ομάδων γίνεται τυχαία και συμμετέχουν νήπια και προνήπια. Κάθε θέμα που αναδύεται ή είναι προγραμματισμένο, συζητείται στις ομάδες.
Τα νήπια παροτρύνονται να μιλήσουν όχι τόσο τις γνώσεις τους αλλά κυρίως για τις εμπειρίες τους και τα συναισθήματά τους σχετικά με το θέμα. Στη συνέχεια μεταφέρουν (ένας εκπρόσωπος της ομάδας ή και όλοι εάν το επιθυμούν πολύ) τις εμπειρίες της ομάδας στην ολομέλεια.
2. Τα νήπια δημιουργούν σε ομάδες εικαστικά έργα και ευχαριστήρια για τους προσκεκλημένους μας στο σχολείο. Ο υπεύθυνος κάθε ομάδας(όταν

υπάρχει) φροντίζει ώστε να συμμετέχουν και να παίρνουν πρωτοβουλίες όλοι.

3. Θέματα συζήτησης, συντονίζονται σε κάποιες περιπτώσεις από νήπια και οι νηπιαγωγοί παρακολουθούν ως μέλη της ομάδας και παρεμβαίνουν όταν χρειαστεί.
4. Τα νήπια φέρνουν έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό από το σπίτι και το παρουσιάζουν ατομικά ή σε ομάδες στους συμμαθητές τους.
5. Οι ερωτήσεις που απευθύνονται στην ομάδα είναι ανοιχτές και επιδέχονται πολλές απαντήσεις. Όλες οι απαντήσεις καταγράφονται. Τα νήπια καλούνται να επιχειρηματολογήσουν για σκέψεις ή απόψεις τους.
6. Κάθε Δευτέρα, μετά τη διαδικασία ρουτίνας (προσευχή-καλημέρα, καλημέρα σε όλο τον κόσμο, ημερομηνία, καιρός, μέτρηση των συμμαθητών μας) τα νήπια περιγράφουν στην ολομέλεια σημαντικά πράγματα που έκαναν το Σαββατοκύριακο, και προτείνουν στους συμμαθητές τους θεατρικές παραστάσεις, ταινίες, πάρκα που επισκέφθηκαν ή ότι άλλο έκαναν και θεωρούν ότι αξίζει να το επικοινωνήσουν στην ολομέλεια.
7. Κάθε Δευτέρα επίσης (μετά το Δεκέμβριο), τα νήπια παρουσιάζουν στην ολομέλεια το βιβλίο που δανείστηκαν την Παρασκευή, δείχνοντας τον τίτλο, το συγγραφέα κλπ και το προτείνουν ή όχι στους συμμαθητές τους. Η πρόταση ακολουθείται από επιχειρήματα δηλ. τι τους άρεσε ή τι δεν τους άρεσε στο βιβλίο που δανείστηκαν και γιατί αξίζει να το δανειστούν ή όχι οι συμμαθητές τους.
8. Η δημιουργική γραφή, είναι επίσης μια αποτελεσματική μέθοδος για την ανάπτυξη της σκέψης. Αφορμή αποτελούν εικόνες από βιβλία, πίνακες ζωγραφικής ή τμήμα τους, ένα περιστατικό, μια εικόνα που είδαμε σε ένα περίπατο κλπ.
9. Η δημιουργία βιβλίου, από το σύνολο των νηπίων στο τέλος μιας δραστηριότητας, όπου το κάθε παιδί ζωγραφίζοντας μια σελίδα αποτυπώνει τα συναισθήματα, τις σκέψεις ή τη φαντασία του, παρουσιάζονται στην ολομέλεια και στο τέλος δένονται σε βιβλίο, με εξώφυλλο που φιλοτεχνούν τα παιδιά και τίτλο που αποφασίζεται μετά από ψηφοφορία.
10. Τα νήπια επίσης δημιούργησαν βιβλία, ατομικά ή σε μικρές ομάδες που σχημάτισαν τα ίδια, με τίτλο που επέλεξαν, συνενώνοντας σελίδες Α4, στις οποίες γράφουν το κείμενο και κάνουν την εικονογράφηση. Το αποτέλεσμα παρουσιάζεται κάθε φορά στην ολομέλεια και τοποθετούνται στη βιβλιοθήκη της τάξης. Τα βιβλία αυτά, προϊόντος του χρόνου, γίνονται όλο και πιο σύνθετα, τόσο στην πλοκή της ιστορίας όσο και στην παραγωγή λόγου και την εικονογράφηση.

11. Τεχνικές του έντεχνου συλλογισμού χρησιμοποιήθηκαν κατά την παρατήρηση έργων τέχνης και όχι μόνο.
12. Το «σχέδιο διαπραγμάτευσης», χρησιμοποιήθηκε ως τεχνική για να αποτυπώσουν τα νήπια στη ζωγραφική τους αντικείμενα που παρατηρούν και να αυξήσουν την αυτοπεποίθηση και τις σχεδιαστικές τους δεξιότητες.
13. Η συνεργασία με το Πανεπιστήμιο και η δεκαπενθήμερη παρουσία των τεταρτοετών φοιτητών ΤΕΑΠΗ, ήταν μια ευκαιρία οι σύγχρονες μέθοδοι και παιδαγωγικές αντιλήψεις, εφαρμοσμένες από νέα άτομα να επιδράσουν θετικά και να δημιουργηθεί ένα ενδιαφέρον σχέδιο εργασίας.
14. Κατά την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων, στο τέλος της ημέρας, τα νήπια αναφέρουν δραστηριότητες και συμπεριφορές που τους άρεσαν ή όχι, τρόπους που διαχειριστήκαμε γεγονότα κατά τη διάρκεια της ημέρας και προτείνεται εναλλακτική αυτών διαχείριση.

- **Εναλλακτικές διδακτικές τεχνικές ή μέθοδοι προκειμένου να γίνουν οι δραστηριότητες πιο ελκυστικές και αποδοτικές για τα νήπια**

Μέθοδοι που διαπιστώσαμε ότι είναι ιδιαίτερα ελκυστικές, επιτυγχάνουν τους παιδαγωγικούς στόχους και υλοποιήθηκαν φέτος είναι:

1. οι συνεντεύξεις με ερωτηματολόγια που απευθύνουν τα νήπια σε ενήλικες
2. η χρήση μουσειοβαλισμών
3. η χρήση της αυλής του Νηπιαγωγείου και του κοντινού πάρκου για δραστηριότητες, όπως το διάβασμα βιβλίων, η συζήτηση σε ολομέλεια, κ.α.
4. η αλληλοδιδασκική με νήπια του συστεγαζόμενου Νηπιαγωγείου και μαθητές του Δημοτικού και η ανταλλαγή εμπειριών μαζί τους
5. το θεατρικό παιχνίδι, το κουκλοθέατρο και τα παιχνίδια ρόλων, που τα αποφορτίζουν, τα διασκεδάζουν και μπορούν να περάσουν έννοιες, μέσα από ένα ιδιαίτερα αγαπητό δίαυλο στα παιδιά.
6. Η μελέτη πεδίου αν και είχε σχεδιαστεί λόγω καιρικών συνθηκών ματαιώθηκε.

- **Διδακτικές και εκπαιδευτικές επισκέψεις σε χώρους τέχνης, μουσεία με ενδιαφέροντα εκπαιδευτικά προγράμματα.**

Οι επισκέψεις σε χώρους τέχνης και Μουσεία είναι ενταγμένες κάθε χρόνο στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και είναι σύντονες με τα Καινοτόμα Προγράμματα που υλοποιεί το σχολείο.

1. Το έτος 2016-2017 σχεδιάστηκε η επίσκεψη στο Παιδικό Μουσείο, στα προγράμματα «Διαφορετικότητα» & «Φροντίδα μέσα από την τέχνη».
2. Η παρακολούθηση της παράστασης « Το τραγούδι της γης» και παράσταση θεάτρου σκιών με το συστεγαζόμενο Νηπιαγωγείο.
3. Η επίσκεψη στην Εθνική Γλυπτοθήκη και Πινακοθήκη.
4. Η επίσκεψη στο γειτονικό πάρκο (περισσότερες από μία φορά).
5. Η επίσκεψη στο Βοτανικό Κήπο.

- **Εκδηλώσεις που οργανώθηκαν από το σχολείο**

1. Για το έτος 2016 -2017 προγραμματίστηκαν και διοργανώθηκαν γιορτές με τη συνεργασία νηπιαγωγών και νηπίων (στη δημιουργία του περιεχομένου των γιορτών, προετοιμασία και ανάρτηση σκηνικών) και τη συνεργασία των γονέων (στο στήσιμο των σκηνικών και του μπουφέ):

- τα Χριστούγεννα
 - για την Επέτειο της 28^{ης} Οκτωβρίου,
 - την Τσικνοπέμπτη διακοσμήσαμε με τα παιδιά το σχολείο, φτιάξαμε αυτοσχέδιες στολές με υφάσματα και ρούχα από το βεσιτάριο του σχολείου και ετοιμάσαμε το γεύμα (τσικνίσαμε),
 - την Παρασκευή, πριν από την Καθαρά Δευτέρα, προς το τέλος της ημέρας, κάναμε πάρτι και οι γονείς οργάνωσαν μπουφέ.
 - Στα πλαίσια του εορτασμού της 25^{ης} Μαρτίου, εκτός από το θεατρικό δρώμενο, πραγματοποιήθηκε έκθεση παραδοσιακού υλικού για μια περίπου εβδομάδα από αντικείμενα που έφεραν στο Νηπιαγωγείο τα νήπια αλλά και γονείς που τα παιδιά τους έχουν φοιτήσει στο Νηπιαγωγείο προηγούμενα έτη.
 - και στο τέλος του χρόνου
2. έγινε ενημέρωση των γονέων για τη μετάβαση των νηπίων στην πρώτη τάξη του Δημοτικού, από τη Σχολική Σύμβουλο Προσχολικής Αγωγής στο συστεγαζόμενο 123ο Νηπιαγωγείο, και την παρακολούθησαν γονείς και εκπαιδευτικοί του 122^{ου} Νηπιαγωγείου .

- **Ένταξη όλων των μαθητών στη σχολική ζωή.**

Όλα τα νήπια συμμετέχουν σε όλες τις δραστηριότητες, τις εκδηλώσεις και τα προγράμματα που υλοποιεί το σχολείο.

- **Όλα τα θέματα συζητούνται στο Σύλλογο Διδασκόντων (πέραν των υποχρεωτικών συνεδριάσεων).**

Οι νηπιαγωγοί (μόνιμες και αναπληρώτριες) από την έναρξη του σχολικού έτους και μέχρι τη λήξη του, συζητούν κάθε φύσεως θέματα που ανακύπτουν όχι μόνο στις προβλεπόμενες συγκεντρώσεις αλλά και κάθε φορά που πρέπει να ληφθεί μια απόφαση.

- **Παρακολούθηση σεμιναρίων, που διοργανώνονται από την Α/θμια Εκπαίδευση, συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες κ.ά.**

Οι νηπιαγωγοί παρακολουθούν και ενημερώνονται για τις τρέχουσες εξελίξεις στην εκπαίδευση, παρακολουθούν σεμινάρια και επιμορφωτικές ημερίδες που διοργανώνονται από τους Υπεύθυνους Προγραμμάτων της Α/θμια Εκπ/σης, τα ΚΠΕ, τη Σχολική Σύμβουλο Προσχολικής Αγωγής, και άλλους εκπαιδευτικούς φορείς. Επίσης και κατά το τρέχον έτος υπήρξε συμμετοχή νηπιαγωγών του 122^{ου} Νηπιαγωγείου σε συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

- **Δράσεις ενδοσχολικής επιμόρφωσης από το σχολείο.**

Οι νηπιαγωγοί κάθε φορά που παρακολουθούν ένα σεμινάριο ενημερώνουν τις συναδέλφους για το περιεχόμενο και συζητούν τρόπους ένταξης των τεχνικών -βιωματικών κυρίως εργαστηρίων- σε προγράμματα που υλοποιούνται, ή χρήση ιδεών και πρακτικών σε μελλοντικά σχέδια εργασίας και προγράμματα.

B. Κοινωνικό - οργανωτικό πεδίο

δημοκρατική λειτουργία - δράσεις

- **Επικαιροποίηση της λειτουργίας της Επιτροπής Αειφόρου Σχολείου (από όλες τις Νηπιαγωγούς) και ανανέωσής της με τις νηπιαγωγούς που υπηρετούν κατά το τρέχον σχολικό έτος.**

Στο 122^ο Νηπιαγωγείο λειτουργούν δύο τμήματα Υποχρεωτικού Πρωινού Προγράμματος, ένα Ολοήμερο τμήμα και Τμήμα Ένταξης που λειτουργεί ενσωματωμένο στο Πρωινό Υποχρεωτικό Τμήμα 2 και όχι σε ξεχωριστή αίθουσα.

Στο Νηπιαγωγείο υπηρετούν τέσσερις νηπιαγωγοί.

Η Επιτροπή Αειφόρου Σχολείου επομένως αποτελείται από τις νηπιαγωγούς, οι οποίες συναποφασίζουν για βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους, τρόπους υλοποίησης, συνεργασίες κλπ. Η γνώμη και οι προτάσεις των γονέων και των νηπίων ζητούνται για όλα τα θέματα και λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό.

- **Σχέδιο Αειφόρου Διαχείρισης (Σ.Α.Δ.) και Σχολικό Πρόγραμμα Δράσης (Σ.Π.Δ.)**

Έχει εκπονηθεί για το έτος 2016-2017 με πρόθεση να συνεχίσουμε και το επόμενο έτος.

- **Υλοποίηση δράσεων που εδραιώνουν τη δημοκρατική λειτουργία του σχολείου και ενισχύουν τη δημοκρατική λήψη αποφάσεων.**

Μεταξύ εκπαιδευτικών:

1. Όλες οι νηπιαγωγοί έχουν λόγο, φέρουν προτάσεις, επιχειρηματολογούν και γίνεται προσπάθεια να καταλήγουν σε ομοφωνία ή σύνθεση των απόψεων.
2. Η ανάληψη των καθηκόντων έγινε χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες και τις επιθυμίες των εκπαιδευτικών. Τα καθήκοντα αναγράφονται από την Προϊσταμένη σε μια σελίδα και οι νηπιαγωγοί συμπληρώνουν το όνομά τους δίπλα σε εκείνα που θεωρούν ότι μπορούν να διεκπεραιώσουν καλύτερα. Οι εκπαιδευτικές εκδρομές, τα Καινοτόμα Προγράμματα, τα κοινά εκπαιδευτικά προγράμματα, η χρήση της αυλής και της αίθουσας εκδηλώσεων της, συναποφασίστηκαν από όλες τις εκπαιδευτικούς.

3. Η νηπιαγωγός του Πρωινού υποχρεωτικού Προγράμματος 1 συνεργάστηκε με τη νηπιαγωγό του Ολοήμερου τμήματος στην υλοποίηση των Καινοτόμων Προγραμμάτων και στην άμεση συσχέτιση του ενός Προγράμματος με το άλλο.

Εκπαιδευτικοί και νήπια

1. Τα κέντρα μάθησης (γωνιές), δημιουργήθηκαν από τις νηπιαγωγούς με γνώμονα την ύπαρξη όσο περισσότερων γίνεται, αλλά ταυτόχρονα να είναι λειτουργικές, ελκυστικές και να προάγουν τη μάθηση. Τα νήπια έχουν λόγο για το υλικό που θα φιλοξενούν οι γωνιές ή την απόσυρσή του και την αντικατάσταση με άλλο.
2. Τα νήπια επίσης έχουν τον κύριο λόγο για τη μετατροπή μιας γωνιάς σε άλλη ή τη μερική αλλαγή της.
3. Τα νήπια συναποφασίζουν ποια ομαδικά έργα θα εκτεθούν στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.
4. Στην αρχή του έτους, δημιουργώντας το διδακτικό μας συμβόλαιο με τα παιδιά, συναποφασίσαμε κανόνες για τη συμπεριφορά μας στο σχολείο με αφορμή περιστατικά που συνέβαιναν.

Καταλήξαμε σε ένα σύνολο κανόνων που δεσμεύουν όλους μας, τους καταγράψαμε και αναρτήθηκαν σε εμφανές σημείο της τάξης, της αυλής και της διαθεματικής αίθουσας. Στη διάρκεια του έτους νέοι κανόνες δημιουργήθηκαν και άλλοι τροποποιήθηκαν.

5. Τα νήπια στην αρχή του έτους, χωρίζονται σε πέντε ομάδες όσες και οι ημέρες της εβδομάδας που έρχονται στο σχολείο. Κάθε μέρα τέσσερα ή πέντε νήπια (ανάλογα με το συνολικό αριθμό) είναι οι υπεύθυνοι για την εύρυθμη λειτουργία της ομάδας.

Έχουν ευθύνη: για την επίβλεψη της τακτοποίησης του παιδαγωγικού υλικού στα κέντρα μάθησης, αναρτούν ημερομηνία, καιρό, τις ζωγραφιές των συμμαθητών τους στο πλαίσιο του ελεύθερου σχεδίου, μετρούν τους παρόντες συμμαθητές τους, τοποθετούν τις καρτέλες των νηπίων που απουσιάζουν στο ειδικό πλαίσιο.

Επίσης τοποθετούν σε σειρά τους συμμαθητές τους κατά την είσοδο και την έξοδο από την αίθουσα (σύμφωνα με τη σειρά που κάθονται στην ολομέλεια), επιβλέπουν την τήρηση της σειράς, καθαρίζουν με υγρή πετσέτα τα τραπεζάκια μετά το πρόγευμα, μαζεύουν τα ψίχουλα για την ταΐστρα των πουλιών, ελέγχουν τις βρύσες, τα φώτα και τα καλοριφέρ, βοηθούν στο

σερβίρισμα του γεύματος, και βοηθούν στην τοποθέτηση των κρεβατιών μετά τη χαλάρωση.

Μπαίνουν πρώτοι στη σειρά και στα διαλείμματα και την ώρα της αποχώρησης, παίζουν και ζωγραφίζουν στον υπολογιστή στις ελεύθερες δραστηριότητες και επιλέγουν συμμαθητές τους στα ομαδικά παιχνίδια φροντίζοντας ώστε να παίζουν όλοι. Με αυτό τον τρόπο, όλα τα παιδιά, την ημέρα που θα είναι υπεύθυνα, θα έχουν όλη την ευθύνη αλλά και τα προνόμια του υπεύθυνου.

Τα νήπια της υπεύθυνης ομάδας αποφασίζουν μεταξύ τους κάνοντας ένα **μίνι συμβούλιο**, ποιος θα αναλάβει ποια ευθύνη, με ποια σειρά και το ανακοινώνουν στην ολομέλεια. Όταν περισσότερα του ενός επιθυμούν να αναλάβουν την ίδια εργασία, συμφωνούν εάν θα συνεργαστούν και πώς ή με ποια σειρά θα το κάνουν (πχ το ένα θα βάλει την ημέρα, το άλλο την ημερομηνία και θα το διαβάσει πρώτα ή στο πρώτο διάλειμμα θα μπει μπροστά στο δεύτερο στην αποχώρηση)

6. Θέματα που αφορούν την ομάδα, στην πλειοψηφία τους θέματα συμπεριφορών αλλά και σε κάποιες περιπτώσεις εύρυθμης λειτουργίας του σχολείου, καταγράφονται από τη νηπιαγωγό, με εισήγηση των νηπίων κυρίως, και συζητούνται στο **συμβούλιο τάξης**. Τα νήπια με ψηφοφορία επέλεξαν το συμβούλιο τάξης να γίνεται κάθε Πέμπτη.
7. Τα νήπια ψηφίζουν για μια σειρά θεμάτων (πχ ποιο τίτλο θα δώσουμε σε ένα βιβλίο που δημιούργησαν, τι δραστηριότητες θα ακολουθήσουν μια επίσκεψή μας σε ένα χώρο πολιτισμού, ποια θα είναι η μέρα που θα παίζουμε θεατρικό παιχνίδι ή κουκλοθέατρο, αλλαγές στο χώρο κλπ)
8. Κάθε φορά που υπάρχουν προτάσεις, περισσότερες της μίας, καταγράφονται στον πίνακα. Ακολουθεί επιχειρηματολογία και ψηφοφορία με ανάταση των χεριών. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να γίνει και ψηφοφορία με κάλπη.
9. Τα νήπια του τμήματος ένταξης φοιτούν στο Πρωινό Υποχρεωτικό Τμήμα 2 καθ' όλο το διδακτικό ωράριο και δεν διαχωρίζονται από το σύνολο των υπολοίπων νηπίων.
10. Στο τέλος της ημέρας, κατά την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων τα νήπια έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν απόψεις, προτάσεις αλλά και θέματα στάσεων και συμπεριφορών που δημιούργησαν θετικά ή αρνητικά συναισθήματα, τρόπους διαχείρισης, που ήταν ή δεν ήταν δίκαιοι και να διευθετηθούν διάφορα θέματα στην ολομέλεια την ίδια ημέρα ή εγείρονται ζητήματα που θα πρέπει να αναζητηθούν λύσεις τις επόμενες ημέρες.

- **Λήψη πρωτοβουλιών προκειμένου να έλθουν οι γονείς πιο κοντά τόσο μεταξύ τους όσο και με το σχολείο**

Στην αρχή του έτους οι γονείς ενημερώθηκαν για τα θέματα που αφορούν τη λειτουργία του Νηπιαγωγείου, την πρόθεση των εκπαιδευτικών να υλοποιήσουν εκπαιδευτικά & Καινοτόμα Προγράμματα, τις εκδηλώσεις και τις γιορτές που έχουν σχεδιαστεί για το σχολικό έτος 2016-2017 . Ζητήθηκε η συνδρομή και η βοήθειά τους σε όλα. Στη συνάντηση του Οκτωβρίου, ανακοινώνονται με λεπτομέρειες όλες οι δράσεις του σχολείου οι οποίες αποφασίστηκαν μετά την εκδήλωση των ενδιαφερόντων των παιδιών και τη συνεχή διαβούλευση των εκπαιδευτικών. Έτσι οι γονείς εκδήλωσαν σαφώς την πρόθεσή τους να:

1. Συμμετέχουν μαζί με τα παιδιά στα σκηνικά και το στήσιμο των γιορτών.
2. Στην υλοποίηση των Προγραμμάτων.
3. Στην ετοιμασία μπουφέ στις γιορτές και όταν χρειάστηκε.
4. στον καθαρισμό του υλικού του σχολείου (πλύσιμο υλικού, κουρτίνες κλπ).
5. Φροντίζουν τον κήπο (σκάλισμα, σκάψιμο, φύτεμα, πότισμα)
6. Πρόσφεραν στο Νηπιαγωγείο πολύ σημαντική βοήθεια ανάλογα με το επάγγελμα, την τέχνη ή άλλες δυνατότητες που έχουν.
7. Πρότειναν θέματα προς επίλυση αλλά και λύσεις οι οποίες λήφθηκαν υπόψη και συζητήθηκαν σε κοινές συναντήσεις.

Η συχνότητα των συναντήσεων και η καλή επικοινωνία που δημιουργείται ανάμεσά τους και όχι μόνο με τις εκπαιδευτικούς, συχνά οδηγεί στην ανάπτυξη φιλικών σχέσεων ανάμεσα στους γονείς και εκτός του σχολικού πλαισίου και στην πραγματοποίηση κοινών δραστηριοτήτων με τα παιδιά στον ελεύθερο χρόνο τους.

- **Οργάνωση κοινωνικών δράσεων από τη σχολική κοινότητα μέσα και έξω από το σχολείο.**

1. Έγινε συλλογή αντικειμένων και αποστολή στο Χαμόγελο του Παιδιού.
2. Οικονομική ενίσχυση της UNICEF μετά από έγγραφη συμφωνία των γονέων.
3. Χώρος ανταλλαγής αντικειμένων στο Νηπιαγωγείο. Όσα αντικείμενα παραμένουν για μεγαλύτερο διάστημα των δύο μηνών μεταφέρθηκαν σε συλλόγους της περιοχής.

- **Συνεργασία με επιστήμονες, καλλιτέχνες, επαγγελματίες, πολίτες ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών και άλλους τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς.**

1. Ζωγράφος-εικονογράφος, ζωγράφισε στην ολομέλεια των νηπίων, τον παγκόσμιο χάρτη με αδρές γραμμές χρησιμοποιώντας «σχέδιο διαπραγμάτευσης». Ο τρόπος εργασίας της, όξυνε την παρατηρητικότητα των νηπίων που διαπίστωσαν ότι και οι ζωγράφοι κάνουν «λάθη» και τα διορθώνουν.
2. Από την «Αθηνά Παλλάδα» ήρθαν δύο από τους συγγραφείς του «Παραμυθιού χωρίς σύνορα» για να κάνουμε ανατροφοδότηση του Προγράμματος Αγωγής Υγείας.
3. Περιβαλλοντολόγος μας μίλησε για την ενέργεια που μπορεί να παραχθεί από σκουπίδια και επισκεφθήκαμε μαζί της τον κομποστοποιητή.
4. Συγγραφέας μας παρουσίασε τα περικειμενικά στοιχεία ενός βιβλίου.
5. Γονείς και παππούδες νηπίων, με αγροτικές γνώσεις και γνώσεις κηπουρικής, είχαν τον πρώτο λόγο στη συνάντηση για το βοτάνισμα, το σκάψιμο και το φύτεμα του κήπου μας.
6. Συνεργαστήκαμε με το σύλλογο γονέων του Δημοτικού Σχολείου: οι γονείς των νηπίων κλήθηκαν και συμμετείχαν σε όλες τις δράσεις του συλλόγου γονέων του Δημοτικού Σχολείου.
7. Συνεργαστήκαμε με τα Δημοτικά Σχολεία 27^ο & 30^ο Αθηνών στο Φεστιβάλ Πολιτισμού που διοργανώθηκε στις 26 Μαΐου. Συμμετείχαμε παρουσιάζοντας θεατρικό δρώμενο που δημιουργήσαμε με τα νήπια.
8. Συμμετείχαμε επίσης σε δράσεις της Unicef, της Actionaid και χρησιμοποιήσαμε υλικό της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες.

- **Λήψη πρωτοβουλιών, δράσεις και μέτρα πρόληψης, προαγωγής και προστασίας της υγείας που λαμβάνει το σχολείο για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς.**

1. Έχουν ληφθεί όλα τα μέτρα ασφάλειας (πυρασφάλεια, διαχείρισης σεισμού, ασφάλεια παραθύρων και υγιεινής του χώρου).

2. Υλοποιήθηκε Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας
3. Τα νήπια πλένουν τα χέρια τους πριν το δεκατιανό και το γεύμα, μετά τα διαλείμματα και κάθε φορά που χρειάζεται.
4. Στην αρχή του μήνα παίρνουν δύο έντυπα, τα οποία συμπληρώνουν στο σπίτι και τα επιστρέφουν στο σχολείο στο τέλος του μήνα: ποιες νέες τροφές προσθέτουν στο διαιτολόγιό τους (διατροφικό ημερολόγιο) και το ημερολόγιο βουρτσίσματος των δοντιών.
5. Το Νηπιαγωγείο συνεργάζεται με οδοντιάτρους του Δήμου Αθηναίων που πραγματοποιούν ενημέρωση για τη στοματική υγεία στα νήπια, επικουρικά στο σχέδιο εργασίας που υλοποιείται κάθε χρόνο.
6. Οδοντίατρος, γονέας νηπίου, επισκέφθηκε το σχολείο προς το τέλος του έτους, για να κάνουμε ανατροφοδότηση του προγράμματος στοματικής υγείας.
7. Τα νήπια έχουν οδοντόβουρτσα και οδοντόκρεμα στο σχολείο και βουρτσίζουν καθημερινά τα δόντια τους.
8. Τα νήπια κάνουν συχνά γυμναστική στα στρώματα, παίζουν με όργανα γυμναστικής, σκαρφαλώνουν στο βράχο αναρρίχησης και στο σπιτάκι εκγύμνασης και παίζουν πολλά παιχνίδια με κίνηση.
9. Καρδιολόγος, γονέας νηπίου, μας επισκέφθηκε και ενημέρωσε τα παιδιά για τη λειτουργία της καρδιάς, τις υγιεινές συνήθειες και τροφές για να έχουμε καλή υγεία και γερή καρδιά.

Γ. Περιβαλλοντικό – οικονομικό πεδίο δράσεις

- Οι παρεμβάσεις, τόσο για την ασφάλεια όσο οι αισθητικές και οι λειτουργικές, στο κτίριο συνεχίζονται πάνω από τέσσερα συνεχόμενα χρόνια.

Στο δάπεδο της αυλής, κατά το τρέχον σχολικό έτος, προστέθηκαν βελάκια που σηματοδοτούν την κίνηση όλων των αυτοκινήτων των παιδιών προς τα δεξιά, ώστε να μην υπάρχει ο κίνδυνος «σύγκρουσης», κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.

Σχεδιάστηκε στο δάπεδο ασφαλείας το επιδαπέδιο παιχνίδι «κουτσό», αριθμημένο από τι 1 έως το 10 (περυσινό αίτημα των νηπίων).

- **Φυτεύτηκαν αρωματικά φυτά και λαχανικά στο σχολείο ενώ τα φρύγανα, τα δέντρα και οι θάμνοι που είχαν φυτευτεί τα προηγούμενα χρόνια αναπτύσσονται.**

Με τα παιδιά, φυτέψαμε και μεταφυτέψαμε κηπευτικά και αρωματικά φυτά και φτιάξαμε ταμπέλες με τα ονόματά τους. Τα παιδιά ποτίζουν μόνο δύο δέντρα με το λάστιχο (δεν μπαίνει εκεί αυτόματο πότισμα). Επίσης, τα νήπια ανέλαβαν τη φροντίδα του κήπου και τη συλλογή των καρπών.

- **Χρησιμοποιούνται απορρυπαντικά φιλικά προς το περιβάλλον για τον καθαρισμό του σχολείου και αποφεύγονται, κατά το δυνατόν, αντικείμενα μιας χρήσης.**

1. Αποφεύγεται η χρήση χλωρίνης, καυστικών υγρών και άλλων προϊόντων για τον καθαρισμό του σχολείου και χρησιμοποιούνται καθαριστικά φιλικά προς το περιβάλλον.
2. Χρησιμοποιούνται ειδικές βαμβακερές πετσέτες καθαρισμού των τραπεζιών, οι οποίες έχουν μεγάλη διάρκεια ζωής (τις χρησιμοποιούμε ήδη τρία έτη) και όχι σπογγοπετσέτες που φθείρονται σύντομα.
3. Αποφεύγονται τα τραπεζομάντηλα μιας χρήσης για τη σίτιση. Χρησιμοποιούνται σουπλά, που υπάρχουν στο σχολείο και διατηρούνται σε καλή κατάσταση από προηγούμενα έτη.
4. Τα ατομικά σεντόνια και μαξιλαράκια για τη χαλάρωση επιστρέφουν μετά το πλύσιμο και φυλάσσονται στον ίδιο σάκο, καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς.
5. Τα τραπεζομάντηλα και τα καπελάκια που χρησιμοποιούνται για τα γενέθλια των παιδιών φυλάσσονται και επαναχρησιμοποιούνται για τα επόμενα σχολικά έτη .
6. Τα νήπια πίνουν νερό από παγουράκια που χρησιμοποιούν όλη τη χρονιά.

- **Χρησιμοποιήθηκε ο κομποστοποιητής του συστεγαζόμενου νηπιαγωγείου**

Χρησιμοποιούμε τον κομποστοποιητή του συστεγαζόμενου Νηπιαγωγείου, δεδομένου ότι τα σκουπίδια μας είναι σε ποσότητες που δεν δημιουργούν πρόβλημα απορρόφησης. Μικρές ομάδες νηπίων, με συνοδεία νηπιαγωγού, κατέβαιναν στο συστεγαζόμενο νηπιαγωγείο και τοποθετούσαν στον κομποστοποιητή κατάλληλα απορρίμματα από το πρόγευμα.

- **Ανακύκλωση μπαταριών**

Εκτός από τον κομποστοποιητή, κατεβάζαμε στο συστεγαζόμενο (123^ο) Νηπιαγωγείο, όλες τις χρησιμοποιημένες μπαταρίες μας, συλλέγοντάς τις αρχικά σε ειδική θήκη στις τάξεις μας. Όταν γεμίζει η θήκη, μικρές ομάδες παιδιών με τη νηπιαγωγό, τις μεταφέρουν στο χώρο συλλογής για ανακύκλωση.

- **Χαρτιά και συσκευασίες τροφίμων τοποθετούνται στους κάδους της ανακύκλωσης.**

Τα χαρτιά και τα πλαστικά που ανακυκλώνονται, τοποθετούνται από τα νήπια σε κάδους που βρίσκονται στη διαθεματική αίθουσα και έχουν την αντίστοιχη σηματοδότηση. Κάθε δεύτερη Παρασκευή μεταφέρονται σε κάδους ανακύκλωσης εκτός σχολείου.

Γίνεται προσπάθεια να καταλήγει μικρός όγκος σκουπιδιών στον κάδο ανακύκλωσης του χαρτιού. (πχ ζωγραφίες που δεν αρέσουν στους δημιουργούς τους συμφωνήσαμε να τις χαρίζουν στους συμμαθητές και όχι να καταλήγουν στην ανακύκλωση).

Στο Νηπιαγωγείο δεν λειτουργεί κυλικείο. Το πρόγευμα και το γεύμα το παρέχουν οι γονείς (σε λογικές ποσότητες) και έτσι τα σκουπίδια μας είναι περιορισμένα .

Τα ψίχουλα από το ψωμί καταλήγουν στις φωλιές των πουλιών στην αυλή.

Οι φλούδες από τα φρούτα, το τσόφλι του αυγού και το φίλτρο του καφέ στον κομποστοποιητή.

Οι χυμοί και οι συσκευασίες του γιαουρτιού στην ανακύκλωση. Τα υπόλοιπα τρόφιμα καταναλώνονται.

- **Επαναχρησιμοποίηση υλικών για μαθητικές χειροτεχνικές κατασκευές.**

1. Οτιδήποτε μπορεί να χρησιμοποιηθεί ξανά (γυάλινα μπουκάλια, κουτιά, κομμάτια χαρτιών και χαρτονιών, φελλοί, κορδέλες, κουμπιά κλπ) δεν καταλήγει στην ανακύκλωση αλλά χρησιμοποιείται εκ νέου σε κατασκευές διακοσμητικών ή χρηστικών αντικειμένων.

2. Οι γονείς, επίσης, φέρνουν από το σπίτι αντικείμενα που δεν χρειάζονται πια (παιχνίδια, μικρά έπιπλα, υλικά κατασκευών, κομμάτια υφασμάτων, αξεσουάρ κλπ) και τα χρησιμοποιούμε στο σχολείο.

- **Λειτουργήσε εκ νέου χώρος για να ανταλλάσσουν τα παιδιά και οι οικογένειες αντικείμενα, ρούχα και βιβλία που δεν χρειάζονται πια.**

Παιχνίδια, βιβλία, πάζλ, ρούχα, παπούτσια, αντικείμενα σπιτιού σε καλή κατάσταση, που οι γονείς δεν τα χρειάζονται, τοποθετούνται σε ένα χώρο στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, ώστε γονείς και νήπια παίρνουν εκείνα που χρειάζονται.

Τα νήπια έχουν ουσιαστικό λόγο σε αυτή την ανταλλαγή αφού συζητούν με τους γονείς τους και επιλέγουν τα προς ανταλλαγή αντικείμενα. Όσα πράγματα παραμένουν για αρκετό διάστημα (πάνω από δύο μήνες) μεταφέρονται σε τοπικούς φιλανθρωπικούς συλλόγους.

- **Έλεγχος στις βρύσες (των νιπτήρων του μπάνιου και της κουζίνας).**

Σε καθημερινή βάση, ένα ή δύο νήπια από την ομάδα ευθύνης (σύμφωνα με τις αποφάσεις που πήραν στο μίνι συμβούλιο το πρωί), πριν τα διαλείμματα ελέγχουν όλες τις βρύσες (στην κουζίνα και στους νιπτήρες) εάν είναι καλά κλεισμένες ή υπάρχει εμφανής διαρροή νερού. Εάν είναι κλεισμένες το σημειώνουν στο φύλλο ελέγχου, στο αντίστοιχο κουτάκι με την ημερομηνία. Εάν κάποια βρύση είναι ανοιχτή, την κλείνουν και το αναφέρουν στην ολομέλεια, ώστε την επόμενη φορά να είμαστε πιο προσεκτικοί. Εάν υπάρχει εμφανής διαρροή επίσης το αναφέρουν άμεσα, ώστε να επιληφθούν οι νηπιαγωγοί για την αποκατάσταση.

Στον κήπο τα κηπευτικά και τα δέντρα ποτίζονται από αυτόματο πότισμα (πλην δύο δέντρων όπως προαναφέρθηκε)

- **Έλεγχος των καλοριφέρ**

Σε καθημερινή βάση, ένα ή δύο νήπια από την ομάδα ευθύνης (σύμφωνα με τις αποφάσεις που πήραν στο μίνι συμβούλιο το πρωί), πριν τα διαλείμματα ελέγχουν όλα τα καλοριφέρ, πλησιάζοντας το χέρι τους χωρίς να το ακουμπούν (εάν είναι ζεστά και εάν υπάρχει διαρροή νερού). Εάν λειτουργούν σωστά το σημειώνουν στο φύλλο ελέγχου στο αντίστοιχο κουτάκι με την ημερομηνία. Εάν κάποιο καλοριφέρ είναι κρύο ή

παρατηρήσουν διαρροή νερού το αναφέρουν στις νηπιαγωγούς για να επιληφθούν.

- **Έλεγχος της χρήσης των λαμπτήρων.**

Επίσης σε καθημερινή βάση, ένα ή δύο νήπια από την ομάδα ευθύνης (σύμφωνα με τις αποφάσεις που πήραν στο μίνι συμβούλιο το πρωί) πριν τα διαλείμματα, κλείνουν τα φώτα της αίθουσας και της αίθουσας πολλαπλών χρήσεων και σημειώνουν στο φύλλο ελέγχου, στο αντίστοιχο κουτάκι με την ημερομηνία. Επίσης, τις ημέρες με έντονο ηλιακό φως, τραβούν τις κουρτίνες στην άκρη και η αίθουσα φωτίζεται χωρίς τεχνητό φωτισμό. Συχνά κατά την ανάγνωση ή την αφήγηση ορισμένων παραμυθιών, όπως και την ώρα της χαλάρωσης, χρησιμοποιούμε λιγότερο φωτισμό.

- **Αλλαγή όλων των λαμπτήρων του σχολείου.**

Το τρέχον σχολικό έτος, αλλάξαμε όλους τους λαμπτήρες φωτισμού του Νηπιαγωγείου με άλλους μικρότερης κατανάλωσης αφενός, μεγαλύτερης απόδοσης αφετέρου. Έτσι, με τους μισούς λαμπτήρες έχουμε καλό φωτισμό, ιδιαίτερα τις μέρες με ηλιοφάνεια. Επίσης, τοποθετήθηκε και προβολέας στη αυλή του Νηπιαγωγείου, ώστε να φωτίζεται το σχολείο τη νύχτα.

- **Βεβαίωση ετήσιας συντήρησης του καυστήρα του καλοριφέρ.**

Κάθε χρόνο γίνεται συντήρηση του καυστήρα, ο οποίος βρίσκεται στο συστεγαζόμενο Νηπιαγωγείο. Λειτουργεί με φυσικό αέριο και δίνεται η βεβαίωση για την καλή λειτουργία του.

ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2017 - 2018

1. Ενημέρωση και συμμετοχή των νέων συναδέλφων στις δράσεις του Νηπιαγωγείου.
2. Δημιουργία νέας ΕΑΣ
3. Συνέχιση όλων των πρακτικών αιεφόρου προσανατολισμού, εμπλουτισμός και εμπάθυνσή τους.
4. Καταγραφή βραχυπρόθεσμων στόχων και δράσεων στο ΣΠΔ από τις εκπαιδευτικούς.
5. Συνέχιση των υπάρχόντων συνεργασιών και αναζήτηση νέων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η ένταξη του Νηπιαγωγείου στην ομάδα των σχολείων που έχουν την πρόθεση να λειτουργήσουν ως Αειφόρα, έγινε όταν διαπιστώσαμε ότι πολλές πρακτικές και δράσεις που υλοποιούσε το σχολείο, ήταν προσανατολισμένες στην ολιστική αντίληψη και προσέγγιση της πραγματικότητας, τόσο στην παιδαγωγική πρακτική όσο και σε περιβαλλοντικές κοινωνικές και οικονομικές παραμέτρους που συνθέτουν τη λειτουργία του .

Καταγράψαμε τις προσανατολισμένες στην αειφορία δράσεις και πρακτικές, όπως αποτυπώνονται από φωτογραφικό και βιντεοσκοπημένο υλικό των προηγούμενων ετών, και τη δήλωση των εκπαιδευτικών, με την οποία δεσμεύονται ότι η κοινότητα του 122^{ου} Νηπιαγωγείου θα προχωρά κάθε χρόνο ώστε να λειτουργεί ως σχολείο αειφόρου προσανατολισμού.

Η Επιτροπή Αειφόρου Σχολείου, αποτελούμενη από τις νηπιαγωγούς, κατέγραψαν το Σχέδιο Αειφόρου Διαχείρισης με στόχους που είναι εφικτό να επιτευχθούν, το Σχολικό Πρόγραμμα Δράσης το οποίο αφορά γενικότερους και ειδικότερους στόχους (στο παιδαγωγικό, κοινωνικό - οργανωτικό, περιβαλλοντικό, οικονομικό πεδίο και τη δημοκρατική λειτουργία) και δράσεις που θα τους υλοποιούν, τον τρόπο κοινοποίησης και εορτασμού της επίτευξης τους, καθώς επίσης φορείς και πρόσωπα που θα συνεργαστούμε.

Ο απολογισμός των δύο τελευταίων ετών επιβραβεύτηκε με τη σημαία του Αειφόρου Σχολείου. Έτσι, για το σχολικό έτος 2016- 2017, ως Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα αναλάβαμε όχι μόνο τη συνέχιση των πρακτικών και δραστηριοτήτων που προαναφέρθηκαν αλλά την υλοποίηση και εμβάθυνση ακόμη περισσότερων.

Αυτό δυσκόλεψε τον ορισμό της μιας μεθοδολογικής προσέγγισης, δεδομένου ότι οι δράσεις και των οκτώ πυλώνων διαπλέκονται και πολλές φορές η ίδια δραστηριότητα μπορεί να ενταχθεί σε περισσότερους από δύο πυλώνες. Μπορεί να υλοποιείται αρχικά πληρέστερα με μια μεθοδολογική προσέγγιση και στην επέκτασή της από μια άλλη.

Διαπιστώσαμε ότι και η μέθοδος project και η συστημική του παρατηρητή (ιδιαίτερα η ανταλλαγή εμπειριών των ομάδων) και η επίλυση προβλήματος αξιοποιήθηκαν εξίσου. Τεχνικές όπως η τεχνική του «έντεχνου συλλογισμού» του «σχεδίου διαπραγμάτευσης», το «λουτρό του δάσους» και «αγκαλιάζοντας ένα δέντρο» από τη μεθοδολογία «Θέρφους» λειτούργησαν εξαιρετικά θετικά στην καταγραφή και αποτύπωση των συναισθημάτων και των σκέψεων των παιδιών.

Η ανταπόκριση των νηπίων ήταν αναμενόμενα πολύ θετική. Ενεπλάκησαν τόσο στο σχεδιασμό και την υλοποίηση όσο και στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων εκφράζοντας τον ενθουσιασμό τους.

Οι νηπιαγωγοί, με χαρά και ικανοποίηση, βλέπαμε προϊόντος του χρόνου να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να μην επιτρέπουν να γίνεται οτιδήποτε εάν δεν

ήταν απόφαση του μικρού συμβουλίου, να διεκδικούν, να δίνουν λύσεις, ακόμη και να υπενθυμίζουν ευθύνες και δεσμεύσεις που αναβάλλαμε από την προγραμματισμένη ώρα υλοποίησης, λόγω έλλειψης χρόνου.

Αξιοπρόσεκτη ήταν η υπευθυνότητα και η ωριμότητα που επέδειξαν τα νήπια που φοίτησαν στο τμήμα για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά. Αφενός αναλάμβαναν τις ευθύνες και το δίκαιο μοίρασμα των ρόλων των ομάδων, αφετέρου βοηθούσαν τα προνήπια αλλά και τα νήπια να διαχειρίζονται θέματα στα οποία χρειάζονταν κάποιου είδους συνδρομή. Ιδιαίτερα υπεύθυνα αποδείχθηκαν τα παιδιά στον έλεγχο της απώλειας ενέργειας και τη σπατάλη του νερού. Τα ενθουσίαζε η ιδέα του καθημερινού ελέγχου και της καταγραφής ότι όλα είναι εντάξει ή το ότι εντόπισαν το πρόβλημα, το διόρθωσαν και το κατέγραψαν.

Επίσης, επέδειξαν αξιοπρόσεκτη στάση και σεβασμό απέναντι στα φυτά, τα δένδρα και τα έντομα του κήπου μας και αυτά του γειτονικού πάρκου. Διαπιστώσαμε, με μεγάλη ικανοποίηση, την ευεργετική επιρροή της μεθοδολογίας του προγράμματος Θέρφης. Στη φετινή πρώτη επίσκεψη τα παιδιά έτρεξαν αυθόρμητα να αγκαλιάσουν τα δέντρα, τα παρατηρούσαν να δουν εάν μοιάζουν με κάποια πρόσωπα και πως τα φαντάζονταν αυτά, ενώ παρότρυναν τα άλλα παιδιά να μιλούν σιγά καθώς έψαχναν να διακρίνουν πουλιά και έντομα πάνω στα δέντρα...

Η συμπεριφορά τους- από την αρχή του χρόνου- επηρέασε τα νήπια που φοίτησαν φέτος για πρώτη φορά. Επίσης, εκδήλωσαν αμέσως την πρόθεση να συμμετέχουν πολύ ενεργά στα πάντα: να φτιάξουν σκηνικά, να ομαδοποιούν και να τακτοποιούν τα υλικά του σχολείου, έπαιρναν πρωτοβουλία να καθαρίσουν το χώρο σε μικρές ομάδες, έλυναν γρήγορα τις διαφορές τους και ζητούσαν αμέσως συγγνώμη.

Επίσης, φρόντιζαν να υπενθυμίζουν στα άλλα νήπια να προσέχουν το έδαφος που πατάνε και μετέφεραν τα σκουλήκια στο χώμα για να μην τα σκοτώσουν κατά λάθος. Σύντομα όλα τα νήπια υιοθέτησαν την ίδια στάση.

Δυστυχώς οι καιρικές συνθήκες το Μάιο δε βοήθησαν να βγούμε για μελέτη πεδίου στη γειτονιά (καταγραφή φυτών, δένδρων και λουλουδιών)και διενέργεια συνεντεύξεων, που είχαμε σχεδιάσει. Επίσης λόγω των καιρικών συνθηκών ακυρώθηκε επίσκεψη στο Βοτανικό κήπο που την περίμεναν με ανυπομονησία (τα νήπια που φοίτησαν πέρυσι διαβεβαίωναν τα υπόλοιπα ότι είναι το πιο όμορφο μέρος που έχουν πάει).Οι γείτονες που γνωρίζουν την αγάπη και φροντίδα μας για τα δέντρα μας χάρισαν μια αροκάρια και τη φυτέψαμε στον κήπο κι εμείς τους ευχαριστήσαμε με λίγες φράουλες από τον κήπο μας.

Συμβούλια τάξης έγιναν μόνο έξι κατά τη διάρκεια της χρονιάς. Τα προς συζήτηση θέματα άρχισαν να επαναλαμβάνονται και είχαν σαν ζητούμενο την αλλαγή συμπεριφοράς κυρίως κατά την ώρα του διαλείμματος (εύρεση συμπαίκτη, στην επανάληψη παιχνιδιών, «επιθετικές συμπεριφορές») που είχαν συζητηθεί στα προηγούμενα συμβούλια και είχαν παρθεί αποφάσεις που

δέσμευαν την ομάδα. Τα παιδιά ανέφεραν ότι γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν και ανακοίνωναν στην ολομέλεια τον τρόπο που έλυσαν τη διαφορά.

Εξαιρετικά λειτούργησαν τα μίνι καθημερινά συμβούλια των υπεύθυνων ομάδων. Τα νήπια επέμεναν να γίνονται πριν την πρωινή ρουτίνα και όταν ελάχιστες φορές για αναβαλλόταν για λίγο (πχ λόγω μιας επίσκεψης) δεν αναλάμβαναν καμία ευθύνη εάν πρώτα δεν έκαναν το συμβούλιό τους και την ανακοίνωση των ευθυνών που ανέλαβαν στην ολομέλεια.

Στη μέση του έτους η σύνθεση των ομάδων άλλαξε, ώστε να μπορούν να συζητούν και με άλλους συμμαθητές τους και να μην παγιώνονται ρόλοι και ευθύνες. Διαπιστώσαμε ότι και μετά την αλλαγή της σύνθεσης των ομάδων το μικρό συμβούλιο συνέχισε να λειτουργεί εξαιρετικά καλά. Ελάχιστες φορές δεν κατέληξε σε ομόφωνες αποφάσεις και ήρθαν τα αιτήματα στην ολομέλεια. Η ολομέλεια έδωσε εναλλακτικές προτάσεις (πχ όταν διεκδικούσαν περισσότεροι του ενός ανάληψη μιας ευθύνης) και στη συνέχεια το μικρό συμβούλιο συζητούσε εκ νέου, βρίσκοντας λύσεις αποδεκτές από όλους.

Η συνεργασία με τα νήπια του άλλου τμήματος ήταν πολύ καλή επίσης. Μοιραστήκαμε εμπειρίες από κοινά εκπαιδευτικά προγράμματα και επισκέψεις, κάναμε κοινές παρουσιάσεις θεμάτων που αφορούσαν παγκόσμιες ημέρες εορτασμού, παίξαμε στην τάξη τους, είδαμε και είδαν τις γιορτές μας και αναρτήσαμε τις ομαδικές και ατομικές εργασίες μας στο χώρο εκδηλώσεων που λειτουργεί ως διαθεματική αίθουσα.

Οι γονείς, για άλλη μια χρονιά, ήταν πολύ συνεργάσιμοι και αρωγοί σε όλες τις δραστηριότητες που αναγράφονται στο πρόγραμμα. Μια πολύ ενδιαφέρουσα πρόταση που έγινε στο τέλος της χρονιάς (όταν καθαρίζαμε το υλικό του σχολείου) - και προήλθε από τους γονείς- ήταν να κάνουμε περισσότερες συναντήσεις τα Σαββατοκύριακα για να συζητάμε όλοι μαζί προτάσεις που θα γίνονται δράσεις και θα προάγουν τη συνεχή αναβάθμιση του Νηπιαγωγείου.

Με το συστεγαζόμενο Νηπιαγωγείο (χωροταξικά βρίσκεται κάτω από το κτίριο που στεγάζεται το 122^ο Νηπιαγωγείο και έχει άλλη είσοδο) συνεργαστήκαμε πολύ καλά. Επισκεφτήκαμε την αίθουσα διδασκαλίας και γνωρίσαμε τα νήπια και τις νηπιαγωγούς, επισκεφτήκαμε το χώρο εκδηλώσεων και την έκθεση παραδοσιακού υλικού, παίξαμε στην αυλή του, παρατηρήσαμε τα φυτά και τα λουλούδια του. Επίσης, κατεβάζαμε συχνά υπολείμματα τροφών στον κομποστοποιητή αφενός για να ελαχιστοποιήσουμε τα δικά μας απορρίμματα που δεν ανακυκλώνονται, αφετέρου για να δημιουργήσουμε κομπόστ το οποίο θα βάζαμε στα φυτά του κήπου μας. Οι μπαταρίες επίσης που μαζεύαμε κατέληγαν στο κουτί συλλογής του συστεγαζόμενου Νηπιαγωγείου.

Εν κατακλείδι, διαπιστώσαμε ότι η ολιστική αντίληψη της πραγματικότητας μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία ενδυναμώνει τους δεσμούς της ομάδας των νηπίων, των εκπαιδευτικών, των γονέων και όλων όσων συμμετέχουν. Ομάδα μπορεί να γίνει όλη η κοινότητα. Συνοπτικά:

- Τα νήπια έχουν υψηλό βαθμό αυτονομίας, παίρνουν πρωτοβουλίες, δουλεύουν ως οργανωμένη ομάδα σεβόμενα τους κανόνες ή αλλάζοντάς τους εάν δεν λειτουργούν, (με κοινή συμφωνία), συμμετέχουν στο σχεδιασμό, την υλοποίηση

και την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων. Κάθε παιδί συμμετέχει στις ομάδες με τον τρόπο που μπορεί. Οι ομάδες παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της δουλειάς τους στην ολομέλεια, έχουν γνώμη και την εκφράζουν, ψηφίζοντας κάθε φορά που χρειάζεται ώστε να ληφθεί μια απόφαση που δεσμεύει όλους. Σέβονται το περιβάλλον και τα πλάσματα γύρω τους και δεν σπαταλούν πόρους και ενέργεια. Επαναχρησιμοποιούν, ανακυκλώνουν, ανταλλάσσουν και έχουν γνώση και ενσυναίσθηση γιατί συμβαίνει αυτό. Τέλος αναλαμβάνουν πρωτοβουλία και δράση ώστε να δρουν με τρόπο που υποστηρίζει αυτό τον προσανατολισμό.

- Οι γονείς (και των προηγούμενων ετών), έδειξαν και φέτος έμπρακτα το ενδιαφέρον τους για το σχολείο, συνεργάζονται σε όλα τα επίπεδα και η συμβολή τους στο τελικό αποτέλεσμα είναι μεγάλη. Είναι βασικός εταίρος της προσπάθειας.
- Οι νηπιαγωγοί με οργανική θέση αλλά και οι αναπληρώτριες έδειξαν διάθεση συνεργασίας με αποτέλεσμα το σχολείο να αναβαθμίζεται, ως αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας.
- Οι υπεύθυνοι των Προγραμμάτων της Α/θμιας Εκπαίδευσης είναι αρωγοί σε όλα τα κελεύσματα των εκπαιδευτικών και μας βοηθούν στο σχεδιασμό ή στον επαναπροσδιορισμό κάθε φορά που ζητούμε τη συνδρομή τους.
- Οι υπηρεσίες του Δήμου, ιδιώτες, και συλλογικότητες που απευθυνθήκαμε μας συνέδραμαν σε διάφορα αιτήματα. Τους ευχαριστούμε όλους πολύ.

Η αποτύπωση των δράσεων έγινε με φωτογράφιση και βιντεοσκόπηση. Δύο γιορτές η Χριστουγεννιάτικη και η καλοκαιρινή ήταν άμεσα συσχετιζόμενες με το Πρόγραμμα.

Φωτογραφικό υλικό θα αναρτηθεί σε μορφή παρουσίασης στην ιστοσελίδα του σχολείου, θα αποσταλεί στο Γραφείο της Α' Δ/σης Αθηνών, στην Ελληνική Εταιρεία Πολιτισμού, και στο Δίκτυο Αειφόρων Σχολείων Α' Αθήνας.